

Correctievoorschrift HAVO

2024

tijdvak 2

maatschappijwetenschappen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de geëngageerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de geëngageerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

NB Bij veel vragen kent het correctievoorschrift twee onderdelen: 'een juist antwoord bevat' en 'voorbeeld van een juist antwoord'. Het 'een juist antwoord bevat' is bepalend voor de toekenning van scorepunten. Het 'voorbeeld van een juist antwoord' is volgens de examenmakers het meest voor de hand liggende antwoord. Als er sprake is van een vakinhoudelijk correcte toepassing van de criteria van 'een juist antwoord bevat', moeten aan antwoorden die afwijken van het voorbeeldantwoord scorepunten worden toegekend.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Kudos laten je rennen

1 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat een uitleg dat in het gebruik van de sportapp Strava een gerationaliseerde samenleving te herkennen is, met:

- een toepassing van 'systematiseren' uit de omschrijving van het kernconcept rationalisering en informatie uit de inleiding waaruit dit blijkt 1
- een toepassing van 'doel(stelling)' en 'efficiënt' uit de omschrijving van het kernconcept rationalisering en informatie uit de inleiding waaruit dit blijkt 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In het gebruik van de sportapp Strava is een gerationaliseerde samenleving te herkennen, want uit de inleiding blijkt dat er sprake is van systematiseren van de werkelijkheid, omdat gebruikers met de Strava-app systematisch hun sportprestaties kunnen bijhouden 1
- om zo efficiënt mogelijk hun sportieve doelen te behalen (bijvoorbeeld via een trainingsplan). Dus is in het gebruik van de sportapp Strava een gerationaliseerde samenleving te herkennen. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- informatie uit de inleiding die affectieve bindingen tussen sporters illustreert 1
- een redenering aan de hand van de inleiding dat er affectieve bindingen kunnen ontstaan tussen sporters door de sportapp Strava, met een toepassing van een omschrijving van affectieve bindingen 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Uit de inleiding blijkt dat gebruikers elkaar kunnen aanmoedigen en kudos, virtuele complimentjes, kunnen geven voor activiteiten/prestaties. 1
- Deze kudos zijn een vorm van emotionele steun en positieve feedback van de gebruikers aan elkaar. De sportapp Strava kan dus zorgen voor affectieve bindingen tussen de sporters. 1

3 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een verklaring voor het feit dat sommige gebruikers hun tegenvallende prestaties (liever) niet delen via Strava, met een toepassing van het kernconcept identiteit.

voorbeeld van een juist antwoord:

Sommige gebruikers hebben wat betreft het fietsen of hardlopen een beeld van zichzelf dat ze ook willen uitdragen naar anderen, bijvoorbeeld dat ze (redelijk) snel of lang kunnen hardlopen. Een tegenvallende prestatie past niet bij dat beeld dat die gebruiker van zichzelf heeft en wil uitdragen. Dit is een verklaring voor het feit dat deze/sommige gebruikers hun tegenvallende prestaties (liever) niet delen via Strava.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat online sportnetwerken ingezet kunnen worden als men wil bevorderen dat mensen actief blijven, met informatie uit tekst 1 om de functie gedragsregulatie van het individu / continuering van een (sub)cultuur / identificatie van het individu met anderen te illustreren 1
- het noemen van de toegepaste functie van socialisatie 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Als men wil bevorderen dat mensen actief blijven, kunnen online sportnetwerken worden ingezet, omdat mensen die in een online sportnetwerk zitten elkaar via het geven van kudos kunnen stimuleren en motiveren om actief te blijven sporten (r. 26-32). 1
- Het geven van kudos binnen het sportnetwerk heeft dan de functie van gedragsregulatie van het individu/een gedragsregulerende functie voor de deelnemers. 1

Opmerking

Als de naam van de functie van socialisatie niet aansluit bij de uitleg die gegeven is, mag geen scorepunt voor de naam van de functie van socialisatie worden toegekend.

5 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- informatie uit tekst 1 waaruit blijkt dat de steekproef niet representatief is voor alle sporters die ervaringen en activiteiten met elkaar delen via een online sportnetwerk 1
- een uitleg dat je de conclusie niet kan trekken op basis van het onderzoek in tekst 1, met de naam en de toepassing van de eis van representativiteit 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De onderzoekers hebben zich voor hun onderzoek gericht op de online Strava-netwerken van vijf Nederlandse hardloopverenigingen (r. 5-8). 1
- De steekproef (hardlopers binnen het Strava-netwerk van vijf hardloopverenigingen) hoeft geen dwarsdoorsnede/weerspiegeling te zijn van alle sporters die ervaringen en activiteiten met elkaar delen via een online sportnetwerk, zoals andere sporters dan hardlopers / hardlopers die niet lid zijn van een (van de vijf) hardloopclub(s) / hardlopers buiten Nederland. Je kunt de conclusie dus niet trekken, omdat de representativiteit van de resultaten (voor andere groepen sporters / soorten sport) niet gegarandeerd is. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat de onderzoekers in het geven van kudos een vorm van informele sociale controle zien, met een toepassing van een omschrijving van informele sociale controle 1
- informatie uit tekst 1 die de uitleg ondersteunt 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De onderzoekers zien in het geven van kudos een vorm van informele sociale controle, omdat het geven van kudos volgens hen een activiteit is die de mensen/hardlopers die de kudos ontvangen ertoe brengt om actief/sportief te blijven. Deze activiteit is spontaan/informeel (en niet op grond van formele regels). 1
- De onderzoekers verwachtten namelijk dat het krijgen van kudos lopers motiveert om actief te blijven (r. 14-16; r. 26-32) / dat het krijgen van kudos lopers aanzet tot vaker en langer lopen (r. 18-23). / De onderzoekers concludeerden na hun onderzoek namelijk dat kudos motiverend werken (r. 48-51). 1

Opgave 2 Vaders onmisbare gezag

7 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

- het noemen dat de opvattingen van de schrijfster passen bij het kostwinnersgezin 1
- het noemen van het kenmerk bevelshuishouding/gehoorzaamheid naar ouders/vader/man staat voorop / tussen ouders/vader en kinderen is een grote gezags-/machtsafstand of het noemen van het kenmerk dat er een duidelijke taakverdeling is tussen huwelijkspartners / dat de man voor het inkomen zorgde en de vrouw het huishouden en de kinderen verzorgde 1
- een uitleg dat de opvattingen van de schrijfster passen bij het genoemde kenmerk van het kostwinnersgezin, met een toepassing van informatie uit tekst 2 waaruit dit kenmerk blijkt 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De opvattingen van de schrijfster passen bij het kostwinnersgezin. 1
- Een kenmerk van het kostwinnersgezin is namelijk de bevelshuishouding. 1
- De opvattingen van de schrijfster passen bij dit kenmerk van het kostwinnersgezin, omdat uit tekst 2 blijkt dat het gezag in een gezin volledig bij de man moet liggen en de man de baas in huis moet zijn (r. 40-42; r. 53-54). De vrouw moet hem hierin ook steunen tegenover de kinderen en de kinderen dienen volgzzaam te zijn (r. 62-68; r. 69-76). 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat het gezinstype in tekst 2 een sociale institutie is, met een toepassing van het kernconcept sociale institutie 1
- een voorbeeld uit tekst 2 om het kernconcept sociale institutie te illustreren 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Het gezinstype in tekst 2 is een sociale institutie, omdat er in dat gezinstype allerlei regels zijn die het gedrag en de onderlinge relaties van de gezinsleden reguleren. 1
- Een voorbeeld van zo'n regel uit tekst 2 is dat (volgens de schrijfster) de man moet zorgen voor het levensonderhoud van het gezin (r. 45-49). 1

9 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat een uitleg dat twee van de volgende kenmerken van sociale instituties voor de institutie gezin gelden, met een toepassing van een omschrijving van het kenmerk:

- ze bestaan buiten het individu om
- ze hebben vaak een lange traditie
- ze zijn enerzijds vrij stabiel, maar anderzijds ook relatief veranderlijk door de tijd heen
- ze zijn dwingend

(per kenmerk met een juiste toepassing van een omschrijving van het kenmerk 1 scorepunt)

voorbeeld van een juist antwoord:

- Het kenmerk 'ze zijn enerzijds vrij stabiel, maar anderzijds ook relatief veranderlijk door de tijd heen' geldt voor de institutie gezin, want de institutie gezin is wel blijven bestaan door de tijd heen, maar ook veranderd. (Zo gelden er nu veelal andere regels dan die in tekst 2 worden genoemd.) 1
- Het kenmerk 'ze bestaan buiten het individu om' geldt voor de institutie gezin, want ook al zou je het willen, een enkel persoon kan het bestaan van 'het gezin' niet afschaffen. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

a

- het noemen van de pool grote machtsafstand / de pool masculien met informatie uit tekst 2 waaruit grote machtsafstand / masculien blijkt 1

b

- een uitleg dat de pool kleine machtsafstand / de pool feminien het meest past bij de verhoudingen tussen gezinsleden van het meest voorkomende type gezin in de 21e eeuw 1

voorbeeld van een juist antwoord:

a

- (de pool) grote machtsafstand / masculien. Dit blijkt uit tekst 2 want daarin staat dat de man de baas in huis is en de vrouw zijn gezag niet alleen moet erkennen, maar het ook hoog heeft te houden en desnoods moet steunen tegenover de kinderen (r. 69-76). 1

b

- In de 21e eeuw is er (in het moderne gezin) meer ruimte voor onderhandeling tussen de gezinsleden en is er dus sprake van kleine machtsafstand / zijn de (gender)rollen van mannen en vrouwen minder gescheiden en overlappen ze meer en is er dus sprake van een meer feminiene samenleving. 1

11 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van het kernconcept cultuur en een voorbeeld uit regel 55-76 van tekst 2 waaruit cultuur blijkt 1

- een redenering dat de schrijfster de lezeressen wilde socialiseren, met een toepassing van het kernconcept socialisatie 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In haar betoog beargumenteert de schrijfster dat de vrouw het gezag van de man moet erkennen en hooghouden en steunen ten opzichte van de kinderen (r. 69-76) en dat het heel verkeerd is als de vrouw dit niet doet (r. 55-68). Dit is een norm of opvatting. Normen/opvattingen maken deel uit van een cultuur. 1

- In haar betoog wilde ze deze norm overdragen aan de lezeressen (opdat de lezeressen deze ook zouden verwerven). Zij wilde de lezeressen dus socialiseren. 1

Opgave 3 Gezondheidsverschillen

12 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een voorbeeld van cultureel kapitaal en de constatering dat mensen met een hogere maatschappelijke positie dit cultureel kapitaal meer kunnen bezitten dan mensen met een lagere maatschappelijke positie 1
- een uitleg dat dit verschil in cultureel kapitaal een oorzaak kan zijn van de gezondheidsverschillen tussen mensen met een hogere maatschappelijke positie en mensen met een lagere maatschappelijke positie 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Mensen met een hogere maatschappelijke positie hebben vaak meer cultureel kapitaal, bijvoorbeeld meer kennis over ziektesymptomen/ziekten en hoe ziekten te voorkomen zijn, dan mensen met een lagere maatschappelijke positie. 1
- Hierdoor kunnen zij eerder maatregelen nemen om de gezondheid te verbeteren en kunnen zij bewuster kiezen voor een gezonde(re) levensstijl. 1

of

- Mensen met een hogere maatschappelijke positie hebben vaak meer cultureel kapitaal; zij kunnen bijvoorbeeld vaardiger zijn in het communiceren met (hoogopgeleide) artsen. 1
- Hierdoor kunnen zij bijvoorbeeld wellicht beter aangeven wat hun problemen zijn of begrijpen wat de mogelijkheden/voorwaarden/consequenties van een behandeling zijn. Dit kan bijvoorbeeld gevolgen kunnen hebben voor de medische besluiten die genomen worden en hun gezondheid. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

a

- een uitleg dat de huidige individuele aanpak van gezondheidsverschillen aansluit bij het proces van positieverwerving, met een toepassing van een omschrijving van het proces van positieverwerving en informatie uit de inleiding om positieverwerving te illustreren

1

b

- een uitleg dat de voorgestelde maatschappelijk aanpak van gezondheidsverschillen aansluit bij het proces van positietoewijzing, met een toepassing van een omschrijving van het proces van positietoewijzing en informatie uit regel 1-34 van tekst 3 om positietoewijzing te illustreren

1

voorbeeld van een juist antwoord:

a

- De huidige individuele aanpak van gezondheidsverschillen sluit aan bij het proces van positieverwerving, want in de inleiding staat dat de overheid zich met haar beleid vooral heeft gericht op leefstijl en persoonlijk gedrag van burgers. Hierin is de eigen bijdrage van een persoon aan gezondheid(sverschillen), en dus het proces van positieverwerving, te herkennen.

1

b

- De voorgestelde maatschappelijke aanpak van gezondheidsverschillen sluit aan bij het proces van positietoewijzing, want in tekst 3 staat bijvoorbeeld als concreet beleidsadvies 'meer schuldhulpverlening, het opknappen of nieuw bouwen van woningen en buitenruimte en meer sportfaciliteiten' (r. 25-28). Dit sluit aan bij het proces van positietoewijzing, omdat het maatschappelijke oorzaken (zoals slechte woningen) aanpakt als oorzaak van gezondheidsverschillen.

1

14 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- informatie uit regel 16-41 van tekst 3 om individualisering te illustreren
- een uitleg dat de benadering van snackbars vanuit de individuele aanpak past bij de geïndividualiseerde samenleving, met een toepassing van het kernconcept individualisering

1

1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 3 staat dat volgens de RVS ergens een snackbar weren de afgelopen jaren niet kon, omdat keuzevrijheid heilig was (r. 35-38).
- Dat wil zeggen dat van burgers een grote mate van zelfstandigheid op het gebied van gezondheid verwacht werd, bijvoorbeeld wat betreft wel of niet naar de snackbar gaan, wat bij een geïndividualiseerde samenleving past.

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- niet goed kunnen voorzien in elementaire levensbehoeften/tekort aan materiële goederen of geringe toegang tot sociale grondrechten als component van sociale uitsluiting 1
- informatie uit tekst 3 waaruit de gekozen component blijkt 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Een component van sociale uitsluiting die te herkennen is, is het niet goed kunnen voorzien in een elementaire levensbehoefte (namelijk goede huisvesting). 1
- In tekst 3 staat namelijk dat gezondheidsverschillen het gevolg kunnen zijn van onder meer slechte woningen met schimmel op de muren (r. 1-7). 1

16 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een uitgangspunt van de confessionele stroming dat aansluit bij het advies van de RVS en informatie uit tekst 3 waaruit het gekozen uitgangspunt blijkt 1
- een uitgangspunt van de sociaaldemocratische stroming over de rol van de overheid dat aansluit bij het advies van de RVS en informatie uit tekst 3 waaruit het gekozen uitgangspunt blijkt 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Uit tekst 3 blijkt dat de RVS een langjarige aanpak adviseert waarbij ministeries, gemeenten, zorgverzekeraars, maatschappelijk werkers en zorgverleners samenwerken om de dieperliggende oorzaken aan te pakken (r. 16-22). Hierin is het uitgangspunt gespreide verantwoordelijkheid van de confessionele stroming te herkennen. 1
- Uit tekst 3 blijkt dat de RVS de overheid adviseert om een verbod op reclame voor ongezonde voeding in te voeren (r. 29-31). Hierin is het uitgangspunt van een sturende overheid van de sociaaldemocratische stroming te herkennen. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een redenering dat om een beleidsverandering voor elkaar te krijgen, het zinvol is om het advies over gezondheidsverschillen in te brengen in de fase van omzetting/conversie / de fase van feedback/terugkoppeling van politieke besluitvorming, met een toepassing van een omschrijving van de fase van omzetting/conversie / de fase van feedback/terugkoppeling 1
- informatie uit tekst 3 die je redenering ondersteunt 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 3 staat dat volgens de RVS voor het verkleinen van gezondheidsverschillen veel meer geld uit de begroting van het ministerie van VWS moet komen (r. 44-52). 1
- Om dat te bereiken kan de RVS het advies over gezondheidsverschillen inbrengen in de fase van omzetting van politieke besluitvorming, wanneer beleidsmakers informatie verzamelen over het te voeren beleid. 1

of

- In tekst 3 staat dat volgens de RVS een beleidsomslag moet plaatsvinden, oftewel een verandering van het beleid om gezondheidsverschillen te verkleinen (r. 42-49). 1
- Om dat te bereiken kan de RVS het advies over gezondheidsverschillen inbrengen in de fase van terugkoppeling van politieke besluitvorming, wanneer het lopende beleid wordt geëvalueerd. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat een redenering dat de maatregel (het beschikbaar stellen van geld voor gratis (gezonde) schoolmaaltijden op scholen met veel kinderen uit gezinnen met een laag inkomen) de sociale ongelijkheid op het gebied van gezondheid kan verkleinen, met:

- een toepassing van ‘verschillen tussen mensen in al dan niet aangeboren kenmerken’ uit de omschrijving van het kernconcept sociale ongelijkheid 1
- een toepassing van ‘leiden tot ongelijke verdeling van schaarse en hooggewaardeerde zaken / waardering / behandeling’ uit de omschrijving van het kernconcept sociale ongelijkheid 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Leerlingen uit gezinnen met een laag inkomen hebben minder/niet voldoende geld voor (gezond) eten, in vergelijking met leerlingen uit gezinnen die geen laag inkomen hebben. 1
- Onvoldoende (gezond) eten kan tot een slechte(re) gezondheid leiden. Het verstrekken van gratis (gezonde) maaltijden aan leerlingen die uit een gezin komen met een laag inkomen, kan bijdragen aan de (verbetering van de) gezondheid (een hooggewaardeerd goed) van deze leerlingen en kan zodoende de sociale ongelijkheid op het gebied van gezondheid verkleinen. 1

Opgave 4 Heerlens Heitje

19 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een redenering dat de mate waarin mensen vrijwilligerswerk doen in Heerlen een indicator kan zijn voor de mate van sociale cohesie in Heerlen, met een toepassing van het kernconcept sociale cohesie en informatie uit de inleiding die de redenering ondersteunt.

voorbeeld van een juist antwoord:

Uit de inleiding blijkt dat vrijwilligerswerk iets is dat je voor anderen of de samenleving doet. De mate van vrijwilligerswerk kan dus een indicator zijn voor de mate van sociale cohesie, omdat de bereidheid onbetaald werk voor anderen of de samenleving te doen iets zegt over de mate van verantwoordelijkheid voor elkaars welzijn.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een hypothese over het verband tussen opleidingsniveau en de mate waarin mensen vrijwilligerswerk doen / het percentage mensen dat vrijwilligerswerk doet, die bevestigd wordt door figuur 1 1
- opleidingsniveau als onafhankelijke variabele en de mate waarin mensen vrijwilligerswerk doen / het percentage mensen dat vrijwilligerswerk doet als afhankelijke variabele 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe hoger het percentage mensen dat vrijwilligerswerk doet. 1
- de onafhankelijke variabele: opleidingsniveau; de afhankelijke variabele: het percentage mensen dat vrijwilligerswerk doet 1

Opmerking

Aan een hypothese waarin de mate waarin mensen vrijwilligerswerk doen de onafhankelijke variabele is en het opleidingsniveau de afhankelijke variabele is, mag geen scorepunt toegekend worden.

21 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een uitleg dat er in figuur 1 sprake is van een correlatie tussen de variabelen, met een toepassing van een omschrijving van het begrip correlatie en gegevens uit figuur 1.

voorbeeld van een juist antwoord:

Er is sprake van een correlatie want er is een samenhang tussen het opleidingsniveau van mensen en de mate waarin mensen vrijwilligerswerk doen in Heerlen-noord. Naarmate het opleidingsniveau toeneemt, neemt het percentage vrijwilligers ook toe.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat een uitleg dat er bij het Heerlens Heitje-project sprake is van samenwerking, met:

- een toepassing van het vormen van relaties / afstemmen van handelen uit de omschrijving van het kernconcept samenwerking en informatie uit regel 1-17 van tekst 4 waaruit het vormen van relaties / afstemmen van handelen blijkt 1
- een toepassing van een gemeenschappelijk doel uit de omschrijving van het kernconcept samenwerking en informatie uit regel 1-17 van tekst 4 waaruit een gemeenschappelijk doel blijkt 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Het Heitje is ontwikkeld door startup CoTown, met steun van de VNG, CBS, HeerlenMijnStad, Buurtorganisatie GMS en de gemeente zelf (r. 8-14). Hieruit blijkt dat er relaties zijn gevormd / dat er sprake is van handelen op elkaar afstemmen. 1
- Zij hebben deze relaties gevormd / stemmen dit handelen met elkaar af met als gemeenschappelijk doel het verbinden van inwoners, ondernemers en de overheid (r. 14-16). 1

23 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- het noemen van de factor eigenbelang / wederzijdse afhankelijkheid 1
- een uitleg dat deze factor wordt ingezet om de sociale cohesie in Heerlen te bevorderen, met informatie uit tekst 4 waarin de factor eigenbelang/wederzijdse afhankelijkheid te herkennen is 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De factor eigenbelang wordt met de invoering van het Heerlens Heitje ingezet om de sociale cohesie te bevorderen. 1
- Uit tekst 4 blijkt dat men door de burgers klusjes te laten uitvoeren in de openbare ruimte, de betrokkenheid van de burgers wil vergroten door ze er ook iets mee te laten verdienen (waar ze iets leuks mee kunnen doen) (r. 38-44). Dat mensen iets kunnen verdienen met het doen van klusjes is in hun eigenbelang. Het eigenbelang van de burgers wordt dus als factor ingezet om de sociale cohesie in Heerlen te vergroten. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een verklaring voor het feit dat het Heerlens Heitje lijkt aan te slaan onder de bewoners, met een toepassing van de rationele keuzetheorie 1
- uit tekst 4 een voorbeeld van kosten van het deelnemen aan het Heerlens Heitje en een voorbeeld van baten van het deelnemen aan het Heerlens Heitje 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens de rationele keuzetheorie zullen de bewoners een afweging maken tussen de kosten en de baten. Als zij de baten van het meedoen aan het Heerlens Heitje relatief hoger inschatten dan de kosten van het meedoen, zullen zij volgens deze theorie meedoen met het Heerlens Heitje. 1
- Het Heerlens Heitje lijkt aan te slaan onder bewoners, dus kennelijk vinden (veel) mensen de baten, zoals dat men Heitjes krijgt uitbetaald (r. 55-56), hoger dan de kosten, namelijk de klusjes die men daarvoor moet uitvoeren, zoals het aanbrengen van wegmarkeringen/het verven van bankjes (r. 53-55). 1

25 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- informatie uit tekst 4 waaruit onderlinge afhankelijkheden blijken 1
- een uitleg dat er tussen deelnemers aan het Heerlens Heitje bindingen kunnen ontstaan, met een toepassing van het hoofdconcept binding 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Uit tekst 4 blijkt dat inwoners (van Heerlen) klusjes doen (r. 38-39) om Heitjes te verdienen die ze alleen kunnen uitgeven bij ondernemers in de eigen stad (r. 45-47). 1
- Hieruit blijkt dat er onderlinge afhankelijkheden zijn tussen de inwoners die Heitjes verdienen en de ondernemers in Heerlen waar de Heitjes uitgegeven moeten worden. Er kunnen dus bindingen ontstaan tussen deelnemers aan het Heerlens Heitje. 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 26 juni.

6 Bronvermeldingen

- tekst 1 Franken, R. Bekhuis, H & Tolsma, J. (2023, 18 januari). Duurzame sportdeelname door online sportnetwerken – werkt dat? Geraadpleegd: <https://www.socialevraagstukken.nl/duurzame-sportdeelname-door-online-sportnetwerken-werkt-dat/>
- tekst 2 Libelle, jaargang 1948, nummer 26, pag. 2,3 (door Aimee van Tricht)
- tekst 3 Advies aan overheid: pak verschillen in gezondheid hoog- en laagopgeleiden aan. (2021, 7 april). Nederlands Dagblad. Geraadpleegd: <https://www.nd.nl/nieuws/nederland/1028710/advies-pak-verschillen-in-gezondheid-aan>
- figuur 1 CBS. (2021, 29 december). Geraadpleegd: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/aanvullende-statistische-diensten/2021/meer-vrijwilligers-in-heerlen-met-het-heitje?onepage=true>
- tekst 4 Heerlens Heitje: het digitale mes snijdt aan vier kanten. (2021, 29 juni). Brightlands Smart Services Campus. Geraadpleegd: <https://www.brightlands.com/brightlands-smart-services-campus/nieuws/heerlens-heitje-het-digitale-mes-snijdt-aan-vier-kanten>

